

Slēpošana

Braukt ar luģēm, lužām, sniega korpēm – tā agrāk dēvēja slēpošanu. Latvijā to pazina jau vēl pirms I pasaules kara, tomēr ne kā sacensību veidu. Kā vienu no pirmajiem Latvijas profesionālajiem slēpotājiem jāmin Roberts Plūme (1887-1956). Viņš – “daudzpusības rekordists”, ar izcilu sniegumu, savā karjeras laikā pārstāvējis vēl padsmi sporta veidus.

ROBERTS PLŪME
viens no mūsu visu laiku labākajiem atļieim

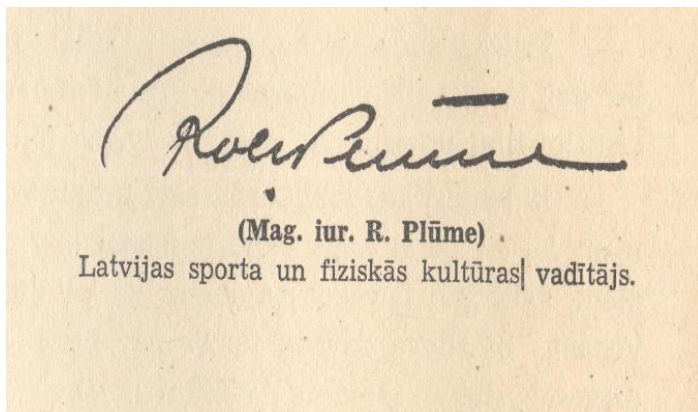
Roberts Plūme, 1939. gads

Roberts Plūme nodarbojās arī ar riteņbraukšanu, boksu, slēpošanu, vieglatlētiku, jāšanu, paukošanu, peldēšanu, airēšanu, skriešanu, šaušanu u.c. Viņu var uzskatīt par vienu no pirmajiem profesionālajiem slēpotājiem Latvijā. Par valsts meistarū slēpošanā Roberts Plūme kļuva 1923. gadā, uzstādot rekordu 30 km distancē, Viņš bija ne vien talantīgs sportists, bet arī enerģisks sportiskās dzīves veicinātājs, būdams “Universitātes Sporta” dibinātājs un priekšsēdētājs. Kā labi zināma figūra sporta aprindās, viņa personība kā cildināta tā pelta. “Viņa pretinieki atzīst R. Plūmi kā izcilu organizatoru, treneri, bet reizē dēvē viņu par lielisku kombinātoru, kas veikli prot izkārtot lietas pēc sava prāta, nerēķinoties ar citu uzskatiem.” Tomēr ne kritika, ne neveiksmes Robertu Plūmi nekad nav baidījušas. 1929. gadā Roberts Plūme vada 400 km garo vienības slēpojumu Rīga – Tartu, lai igauņu kolēģiem pavēstītu par “Universitātes Sports” dibināšanu.

Atzinības vārdus Robertam Plūmem par ieguldījumu sporta attīstībai veltījuši ne tika Kārlis Ulmanis. Viņš ticies ar Musolini un bijis audiencē pie Polijas ministru prezidenta Koscjalkovska, lai sporta aktualitātes pārrunātu jau pasaules līmenī. Roberta Plūmes balss izskanējusi arī Budapeštas radio.

“Roberta Plūmes asinīs rit tikai vienas grupas asinis – tīras sporta asinis. Latviešu sportam viņš ziedoja savu jaunību, spēka gadus, tam audzināja savu ģimeni un nespēj to pamest arī šodien. Savu sirdi viņš atdevis Latvijas sportam bez kompromisa, ar visiem saviem cilvēciskiem vājumiem, kļūdām un lielumu.”

Roberts Plūme par sportu saka: “Sports var patikt var arī nepatikt, bet tas neapšaubāmi ir katras valsts kultūras sastāvdaļa. Sports ir tuvinājis neskaitāmas valstis un cilvēkus, sporta valoda ir visā pasaulē viena — bruņnieciska cīņa, kur ir tikai uzvarētāji, bet nav uzvarēto.”

(Mag. iur. R. Plūme)

Latvijas sporta un fiziskās kultūras vadītājs.

Roberta Plūmes paraksts, 1939. gads

30. gados slēpošana kļuva ļoti populāra arī skolēnu, vēlāko studentu, vidū. Iespējams, to sekmēja Alberta Riekstiņa (1907-2004), kurš 1930. gadā laboja Roberta Plūmes rekordu 30 km

Roberts Plūme nodarbojās arī ar riteņbraukšanu, boksu, slēpošanu, vieglatlētiku, jāšanu, paukošanu, peldēšanu, airēšanu, skriešanu, šaušanu u.c. Viņu var uzskatīt par vienu no pirmajiem profesionālajiem slēpotājiem Latvijā. Par valsts meistarū slēpošanā Roberts Plūme kļuva 1923. gadā, uzstādot rekordu 30 km distancē,

Viņš bija ne vien talantīgs sportists, bet arī enerģisks sportiskās dzīves veicinātājs, būdams “Universitātes Sporta” dibinātājs un priekšsēdētājs. Kā labi zināma figūra sporta aprindās, viņa personība kā cildināta tā pelta.

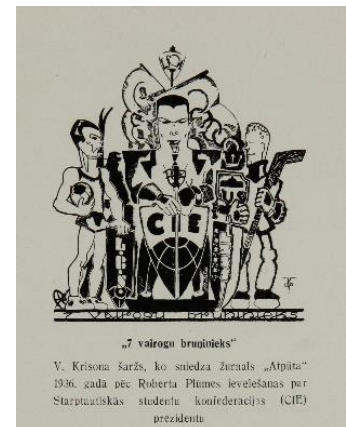
“Viņa pretinieki atzīst R. Plūmi kā izcilu organizatoru, treneri, bet reizē dēvē viņu par lielisku kombinātoru, kas veikli prot izkārtot lietas pēc sava prāta, nerēķinoties ar citu uzskatiem.” Tomēr ne kritika, ne

neveiksmes Robertu Plūmi nekad nav baidījušas. 1929. gadā Roberts Plūme vada 400 km garo vienības slēpojumu Rīga – Tartu, lai igauņu kolēģiem pavēstītu par “Universitātes Sports” dibināšanu.

Latvijas labākie atļieim atļieim 1930./31. g. No kreisās: R. Dekšenijs (2. v.), R. Plūme (1. v.), P. Delle (3. v.). Plūme par šo uzvaru saņēma, starp citu, arī Valsts Prezidenta balvu

*Latvijas labākie atļieim atļieim 1930./31. gads.
No kreisās puses Rihards Dekšenijs,
Roberts Plūme, Pauls Delle*

„7 valrogu bruņnieciskis”

V. Krisona šaržs, ko sniedza žurnāls „Atpakaļ” 1936. gadā pēc Roberta Plūmes ievēlēšanas par Starptautiskās studentu konfederācijas (CIE) prezidentu.

Roberta Plūmes šaržs, 1936. gads

distancē, starts ziemas olimpiskajās spēlēs 1936. gadā. Alberts Riekstiņš par spēļu norisi dalījies arī 2002. gada intervijā, žurnālā “Laiks”: “No Latvijas trampīnlēkšanā startēja vienīgi Edgars Gruzītis. Tā kā uz lēkšanu ieradās pats Hitlers un viņam laikam vajadzēja speciāli ierādīt vietu, Gruzītim ilgi bija jāgaida un jāsalst. Vēlāk viņš stāstīja, ka esot bažijies, ka tik neapgāztos un nenodarītu latviešiem lielu kaunu. Gaidot pat Tēvreizi noskaitījis. Tas palīdzēja. Gruzītis noturējās.”

Lai gan pirmo slēpju bāzi universitāte izveidoja tikai 60. gados, Latvijas Valsts Universitātes slēpotāji ar panākumiem trenējās Metas Tiro, vēlāk Ērika Ošiņa vadībā.

Par Metas Tiro (1928-1992) pirmo pieredzi uz slēpēm raksta L. Strazdiņa, 1962. gada “Padomju Students” izdevumā: “Tas bija sen. Slēpošanas treneris pieveda pie stāvas kraujas grupu meiteņu un teica: “Brauciet lejā, tā uzreiz būs redzams, no kurām iznāks slēpotājas!” Meta izturēja un no tā laika viņu nebaida nekādi kalni. Meta un slēpes ir nešķiramas.”

Meta Tiro maina slēpju Smēru Latvijas PSR čempionei Rutai Rozei, pirmā no kreisās puses, 1958. gads

1947. gadā Meta Tiro nokārtoja iestājpārbaudījumus un kļuva par Latvijas Valsts Fiziskās kultūras institūta studentu (tag. Latvijas Sporta pedagoģijas akadēmija).

Pēc absolvēšanas Meta Tiro saņēma uzaicinājumu strādāt LVU par slēpošanas treneri, bet jau 1955. gadā viņa kļuva par vecāko pasniedzēju. Viņa uzskatīja, ka “vissvarīgākais jautājums ir zābaki. Treneri jāzin visu meiteņu zābaku numuri un to, cik caurumu katra slēpotāja savējos izplēsusi.”

Meta Tiro lielu ieguldījumu sniegusi darbā ar jauniešiem ar īpašām vajadzībām. Šajā jomā veikusi arī nopietnu pētniecību. “Interesantu tēmu zinātniskajam darbam izvēlējusies vecākā pasniedzēja Meta Tiro. Nez vai visi zina, ka no 3270 LVU studentiem, kuri apmeklēja fiziskās audzināšanas nodarbības, 250-300 (sirds—

asinsvadu sistēmas traucējumu, elpošanas orgānu un fizisku defektu rezultāta) spēj darboties tikai specgrupās. Līdz šim augstskolas bija gan specgrupu programmas, bet trūka noteiktu ziņu, kādu iespaidu regulāri fiziski vingrinājumi atstāj uz šo grupu studentu veselības stāvokli, trūka iemērotu vingrojumu kompleksu, kuri palīdzētu specgrupu studentiem ātrāk nokļūt pamatgrupās. Metas Tiro darbs palīdzēs šo trūkumu novērst. Par viņas veikumu Interesējas arī Tartu universitātes zinātnieki un ieteica šo darbu pārvērst disertācijā.”

Pasniedzēja un trenere bija ļoti noteikta. Augstas prasības bija ne vien pret sevi, bet arī kolēģiem un studentiem, bet tas atnesa daudzas uzvaras: “Mazais Universitātes autobuss izbrauca cauri Mežaparkam un tad pavisam drīz nobremzēja uz piesniguša ceļa meža vidū. Starp divām priedēm putenis purināja sarkanu audeklu ar uzrakstu — Starts. Pa tikko pavērtām durvīm iesitas ass sniegs un nežēlīgs aukstums, bet trenere M. Tiro atrauj tās vēl platāk: “Ženij, veikli ārā un sāc iesildīties!” Un tad — starts! Pirmā no tā atraujas Ženija. Kaut viņa arī atgrieztos kā pirmā! Universitātes meitenes spilgti zilās blūzēs un baltās biksēs novietojušās vairāk pa labi. “Tuvojas pirmā braucēja ar 1. numuru” — lietišķi paziņo informators, bet Universitātes meitenes aiz priekiem palecas — Ženija ir pirmā!”

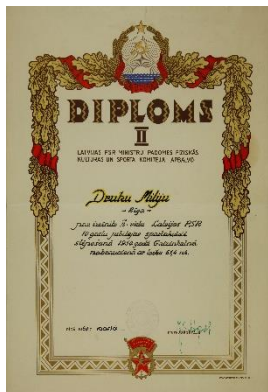
Meta Tiro, 2. vietas ieguvēja Latvijas PSR meistarsacīkstēs slēpošanā 10 km distancē, pirmā no labās puses, 1951. gads

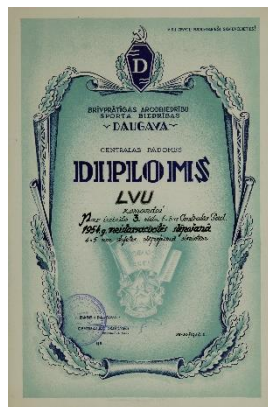
Fiziskās audzināšanas un sporta katedras docenti Metu Tiro sveic 50 gadu jubilejā 1978. gads. No kreisās puses sēž Biruta Šmite un Meta Tiro. No kreisās puses stāv Inārs Kušķis, Leonīds Žilinskis, pianiste (v., uzv.?), Dzidra Liepiņa, Ilmārs Āboliņš, Olga Klodāne, Jānis Ostrouhs, Eduards Švāns, lietvede (v., uzv.?), Leopolds Kovals, laborante (v., uzv.?), docents Nosons Hains, Aivars

“Sāksim ar Metu Tiro katedras veterāni. 1953. gadā kopā sākām darbu Universitātē. Metai var uzticēt jebkuru darbu un droši zināt, ka viss tiks izpildīts laikā, kvalitatīvi un ar izdomu. Iedevām viņai grūtāko sektoru - vadīt speciālās nodaļas studentu nodarbības. Tagad var nākt jebkurš pārbaudītājs: šajā nodaļā viss organizēts priekšzīmīgi.”

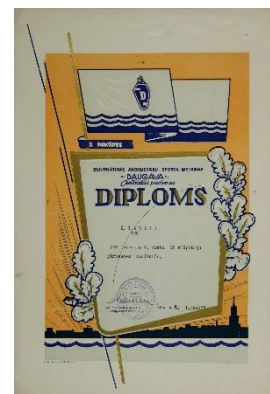
“1988. gadā Meta Tiro aizgāja pensijā. Apkārt viņai aizvien bija cilvēki, kas viņu cienīja un mīlēja. Studenti viņu mīlēja par dāsno sirdi, sirsnību, palīdzību grūtā brīdī. Meta Tiro bija LVU un katedras sabiedriskās dzīves veidotāja.”

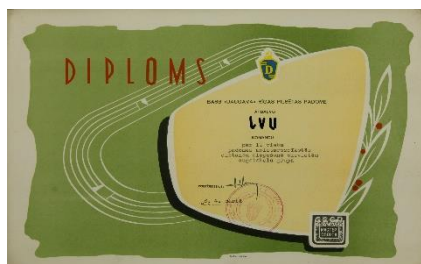
Milijai Drukai par 2. vietu Latvijas PSR 10 gadu jubilejas spartakiādē slēpošanā 1950. gadā Gaiziņkalnā nobraucienā ar laiku 61.4 sek, 1950. gads

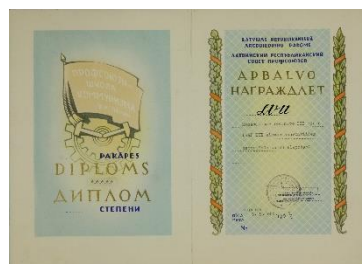
LVU komandai par 3. vietu b-bas Centrālās Pad. 1954. gada meistersacīkstēs slēpošanā 4x5 km stafetes slēpojumā sievietēm, 1954. gads

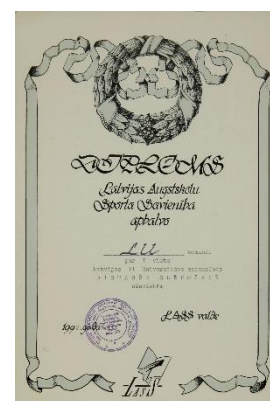
Ženijai Larkai par iegūto 1. vietu CP slēpotāju pārbaudes sacīkstēs, 1962. gads

Par 1. vietu Rīgas pilsētas padomes meistersacīkstēs distanču slēpošanā sievietēm augstskolu grupā, 1968. gads nobraucienā ar laiku 61.4 sek., 1950. gads

LVU komandai par 3. vietu LRAP III ziemas spartakiādes sacensībās kalnu slēpošanā. 1967. gads

LU komandai par 1. vietu II Latvijas Universiādes sacensībās distanču slēpošanā sievietēm, 1992. gads

1998. gadā, treniņi un talants Juri Ģērmani aizveda uz ziemas olimpiskajām spēlēm Nagano, Japānā, kurās viņš pārstāvēja ne tikai Latvijas valsti, bet arī “Universitātes sportu”. “Būdam desmitgadīgs puīselis, televīzijā skatījos 1988. gada ziemas olimpisko spēļu sacensības distanču slēpošanā un sapratu - viss, man arī tur jātiek! Kad nākamajās un aiznākamajās spēlēs piedalījās arī Jānis Hermanis, mērķis jau kļuva reālāks – ja viņš tepat Vietalvā to var izdarīt, tad man Gulbenē arī tas jāspēj! Pirms Nagano bija mērķis tikt uz spēlēm, pirms Soltleiksitijas – iekļūt labāko piecdesmitniekā.”

Par ziemas olimpiskajām spēlēm Nagano, Juris Ģermanis stāsta: “Pēc Nagano labākie igauņu sportisti atlaida ar lieliem traukiem, lielām glāzēm. Krievu komandā bija cilvēks (tas nebija oficiāls amats), kura uzdevums bija atbrīvot novest līdz kondīcijai ar alkoholiskajiem dzērieniem un nolikt gulēt) sportistu, kurš savu darbu ir izdarījis. Vislabāk muskuļi atpūšas tad, kad esi izslēdzies.”

Mērķu sasniegšanai, jaunā sportists koncentrējās tikai uz treniņiem. Arī viņa treneris bija ļoti strikts, sakot: “kamēr no gaisa akmeņi nekritīs, treniņš būs.”

“Man slēpošana ir iespēja būt mežā vienam. Vakarā atbraucu no darba, laukā putināja. Uzliku lampu uz galvas un pusotru stundu viens pats noslēpoju Zibeņu trasē. Domāju, nedomāju. Nezinu. Es vienkārši biju.”

2009. gadā studente Līga Glāzere piedalījās biatlona čempionātā Phjončhanā (Dienvidkoreja) un 2010. gadā olimpiskajās spēlēs Vankūverā (Kanāda). Savukārt 2014. gadā LU pārstāve Baiba Broka kļuva par Latvijas Biatlona Federācijas prezidenti, 2018. gadā ievēlēta atkārtoti.

Juris Ģermanis intervijas laikā, 2016. gads

Izmantotie informācijas avoti

- Caune, D.** (2010, janvāris 29). *Kamēr no gaisa akmeņi nekritīs*. Sports (2), 40. lpp.
- Dravnieks, R.** (2016, marts). *Aiz durvīm ir durvis*. Klubs (3), 20. lpp.
- Hains, N.** (1972, 25. marts). *Katedras sešinieks*. Padomju Students (21), 2. lpp.
- Karlsons, P.** (2002. gada 2.-8. februāris). *Albertam Riekstiņam - 95!*. Laiks (5), 24. lpp.
- L. S.** (1962, 10. janvāris). *Sniegā un bez sniega*. Padomju Students (1), 2. lpp.
- L.S.** (1962, 28.febr.). *Četras komandas trijās maiņās*. Padomju Students (6), 4. lpp.
- Linaberga, S.** (1971, 25. novembris). *Četros gados - pieci zinātņu kandidāti*. Padomju Students (11), 4. lpp.
- Melbārdis, J.** (2004). *Roberts Plūme*. Personības Latvijas Universitātes sportā. Rīga: Latvijas Universitāte.
- Meta Tiro.** (1999). Sports Latvijas Universitātē. Rīga: Latvijas Universitāte.
- Plūme, R.** (1951, 18.jūlijs). *Sports mūsu trimdas dzīvē*. Latvija - Brīvā Balss (1) 8. lpp.
- Plūms, A.** (1939). *Roberts Plūme sportā*. Rīga: sporta biedrība "Marss".
- Strazdiņa, L.** (1962, 10.janvāris). *Sniegā un bez sniega*. Padomju Students (1) 2. lpp.
- Strazdiņa, L.** (1962, 28. februāris). *Četras komandas trijās maiņās*. Padomju Students (6), 4. lpp.
- Šmits, A.** (1995). *Daudzpusības rekordists*. Sporta Latvija. Ņujorka: autoru izdevums.
- Zaula, D.** (1999). *Slēpošana*. Sports Latvijas Universitātē. Rīga: Latvijas Universitāte.